

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет педагогічний

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розвиток вищої освіти у західному регіоні України

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Освітні, педагогічні науки

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика
Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Розвиток вищої освіти у західному регіоні України
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Викладач (-і)	Нагачевська Зіновія Іванівна
Контактний телефон викладача	0685410915
Е-mail викладача	zinoviia.nahachevska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90год)
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?%20mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=81&id_cou=3113
Консультації	-
2. Анотація до курсу	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є історико-педагогічні процеси, явища і факти, суголосі з розвитком вищої освіти у західному регіоні України. Навчальна дисципліна покликана сформувати у студентів цілісну систему знань про причини, особливості й періоди становлення вищої освіти у Західній Україні, з'ясувати зміст, методи і форми організації освітнього процесу у закладах вищої освіти регіону на різних етапах суспільного розвитку, визначити його специфіку та сутнісні характеристики в молодій українській державі. У трьох змістових модулях навчальної дисципліни акцентовано на витоках, розвитку й сучасних реаліях вищої освіти на західноукраїнських землях (1); зародженні й утвердженні вищої освіти в регіоні в умовах чужих політичних режимів (2); теорії та практиці організації та функціонування вищої освіти в західних областях України в умовах її незалежності (3). Підсумковий контроль знань із навчальної дисципліни – залік.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: забезпечити засвоєння студентам другого (магістерського) рівня вищої освіти знань про особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у різних умовах і на різних етапах функціонування західноукраїнського суспільства; сформувати уміння й навички творчої реалізації позитивних надбань теорії та практики національної вищої школи задля ефективної самостійної педагогічної та науково-педагогічної діяльності.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформувати у студентів магістратури цілісну систему знань про історико-педагогічні процеси, явища і факти, дотичні до розвитку вищої освіти в західному регіоні України; - з'ясувати витоки становлення, особливості й етапи еволюції західноукраїнської вищої школи в нерозривній єдності із загальнонаціональними тенденціями розвитку вищої освіти, обґрунтувати їхню детермінованість соціально-економічними, політичними та культурними факторами; - допомогти студентам опанувати головні положення науково-педагогічних надбань визначних організаторів і репрезентантів високошкільних студій Західної України ХІХ – початку ХХІ ст.; - сприяти активізації пошукової роботи студентів, розвитку їхнього науково-творчого потенціалу та формуванню компетентностей, необхідних у майбутній фаховій діяльності. <p>У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - причини й особливості становлення, специфіку й етапи розвитку вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах чужих політичних режимів; - реалії вищої освіти західного регіону України у контексті світових і загальнонаціональних освітніх процесів кінця ХІХ – початку ХХІ ст.; - історико-педагогічний дискурс змісту, методів і форм освітнього процесу у ЗВО Західної України у ХІХ – на початку ХХІ ст.; - внесок викладачів і студентів західноукраїнських високих шкіл у розвиток національної вищої освіти і педагогіки вищої школи. 	

уміти:

- конкретно-історично підходити до аналізу педагогічних явищ і фактів у сфері вищої освіти, критично їх переосмислювати;
- виокремлювати проблеми у розвитку високого шкільництва Західної України суголосі з сучасними процесами у вищій освіті нашої держави і зарубіжжя, та визначати шляхи і способи їх розв'язання;
- самостійно оволодівати історико-педагогічними знаннями у галузі вищої освіти західного регіону України на основі аналізу базової та додаткової літератури й електронних ресурсів; визначати положення теорії та практики навчання й виховання молоді в закладах вищої освіти західноукраїнського регіону, які сприяють розвитку педагогічного мислення, формуванню загальних і професійних компетентностей майбутніх фахівців вищої освіти України.

4. Компетентності

Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

Фахові компетентності:

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 90 год

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Вибіркова
1	011 Освітні, педагогічні науки	1	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1. Передумови та чинники формування закладів освіти підвищеного типу на західноукраїнських землях (2 год)</p> <p>Стан освіти в регіоні в умовах І Речі Посполитої. Типологія закладів освіти, зміст, методи і форми навчально-виховної діяльності.</p> <p>Виникнення шкіл підвищеного типу як відгомін загальноєвропейських освітніх трансформацій XVI – XVIII ст. Єзуїтські колегії й академії в системі західноукраїнського високого шкільництва. Львівська єзуїтська колегія – предтеча Львівського університету.</p> <p>Братські школи як чинники підвищення освітнього рівня і національно-культурного розвитку українського етносу. Львівська братська школа та її вплив на</p>	лекція	11, 13, 30, 34, 40	2 Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела.		Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять

<p>формування аналогічних закладів освіти на Правобережній Україні.</p> <p>Місце і роль Острозької школи-академії у культуро-освітніх процесах західноукраїнських теренів.</p> <p>Організація та зміст освітнього процесу в закладах освіти чернечого згромадження отців Василіян.</p>					
<p><u>Тема 2. Розвиток вищої освіти в Галичині, на Буковині та в Закарпатті у межах Австрійської (Австро-Угорської) імперії (2 год)</u></p> <p>Сутність австрійської освітньої політики кінця XVIII – початку XIX ст. та її вплив на розвиток початкового і середнього шкільництва на західноукраїнських землях. Вища освіта в австрійських освітніх реформах 1770-х – першої половини 1800-х рр.</p> <p>Виникнення і функціонування закладів богословської освіти підвищеного типу: від віденського «Барбареуму» до греко-католицької генеральної семінарії у Львові. Дяковчительський інститут у Перемишлі (І. Княгницький, М. Левицький).</p> <p>«Йосифінський» університет у Львові як перший в Україні класичний університет: особливості й етапи розвитку, еволюція змісту, методів, форм освітньої діяльності (1784 – 1918 рр.). «Studium ruthenium» при Львівському університеті (мета, завдання, викладачі та вихованці).</p> <p>Західноукраїнська освічена громадськість і студентство у боротьбі за окремий український університет (1800-і – 1900-і рр.): сутність ідеї, способи та висліди її реалізації, визначні репрезентанти.</p> <p>Заснування, діяльність,</p>	<p>лекція</p>	<p>11, 12, 19, 24, 38, 40, 43, 44, 46</p>	<p>2 Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела.</p>		<p>Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять</p>

викладачі, випускники та студенти Чернівецького університету кінця XIX – початку XX ст.					
<p><u>Тема 3. Тенденції розвитку вищої освіти у західному регіоні України у міжвоєнний період (2 год)</u></p> <p>Освітня політика польського, румунського та чехо-словацького урядів і її вплив на розвиток вищої освіти у Галичині, на Буковині та в Закарпатті у 1920-х – 1930-х рр.</p> <p>Львівський університет в умовах II Речі Посполитої.</p> <p>Організація, структура та зміст освітньої діяльності українського таємного університету у Львові.</p> <p>Львівська теологічна академія як єдиний український заклад вищої освіти у міжвоєнній Польщі.</p> <p>Особливості функціонування Чернівецького університету в межах румунської держави.</p> <p>Високошкільні студії молоді Закарпаття в умовах чехо-словацької державності.</p>	лекція	11, 12, 13, 15, 22, 24, 38, 43, 44	2	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела.	Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять
<p><u>Тема 4. Особливості, зміст і методи «радянізації» західноукраїнської освіти наприкінці 1939-го – у 1950-х рр. (2 год)</u></p> <p>Мета завдання, зміст освітньої політики радянської влади на приєднаних західноукраїнських землях та її вплив на розвиток шкільництва й вищої освіти в Західній Україні наприкінці 1939-го – на початку 1941 рр. Виникнення та довоєнне функціонування учительського інституту в м. Станіславові.</p> <p>Вища освіта західного регіону України в роки німецько-фашистської окупації.</p> <p>Нові партійно-державні цільові освітні установки і методи їх запровадження в західних областях України у післявоєнне десятиріччя. Проблема забезпечення освіти регіону педагогічними і науково-педагогічними працівниками та шляхи і результати її вирішення.</p> <p>Теоретико-методичні основи навчання й виховання студентів у</p>	лекція	5, 11, 13, 19, 36	2	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела.	Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять

<p>зкладах вищої освіти Західної України в 1940-х – 1950-х рр. Викладачі та студенти ЗВО регіону середини ХХ ст. у боротьбі за національні державницько-політичні та культурно-освітні наративи.</p>					
<p><i>Тема 5. Розвиток теорії та практики вищої освіти у західних областях України в другій половині ХХ ст. (2 год)</i></p> <p>Теоретико-методологічні основи функціонування вищої освіти в західному регіоні України наприкінці 1950-х – у першій половині 1980-х рр. Утвердження «загальносоюзної» системи вищої освіти і посилення її русифікації як провідні тенденції у розвитку вищої освіти і їх відображення в змісті діяльності західноукраїнської вищої школи.</p> <p>Спроби приведення змісту вищої освіти у відповідність із вимогами розвитку науки, техніки й культури та їх імплементація на західноукраїнських теренах.</p> <p>Реформування організаційних форм і змісту підготовки педагогічних і науково-педагогічних працівників відповідно до освітніх документів початку 1970-х – середини 1980-х рр. («Про завершення переходу до загальної середньої освіти молоді та дальший розвиток загальноосвітньої школи», 1972 р.; «Про заходи по дальшому поліпшенню умов роботи сільської загальноосвітньої школи», 1973 р.; «Основні напрями реформування загальноосвітньої та професійної школи», 1984р. та ін.).</p> <p>Розвиток вищої школи в західному регіоні України в умовах демократизації суспільно-політичного життя другої половини 1980-х рр.</p> <p>Івано-Франківський державний педагогічний інститут у 1950-х – 1980-х рр.: тенденції розвитку, здобутки, проблеми.</p>	лекція	8, 11, 13, 14, 16, 17, 18, 36, 45	2 Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела.		Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять
<p><i>Тема 6. Система вищої освіти західних областей України періоду її становлення як незалежної держави.</i></p>	лекція	5, 11, 13, 16, 17,	2 Опрацювати		Упродовж першого семестру

<p>Місце і роль закладів вищої освіти у відродженні національної системи освіти.</p> <p>Пріоритетні напрями і шляхи реформування вищої освіти у державних освітніх документах 1990-х – початку 2000-х рр. та їх відображення в структурі та змісті діяльності західноукраїнської вищої школи.</p> <p>Трансформація вищої освіти західних областей України у контексті Болонського процесу та соціально-економічних і культурно-освітніх викликів початку ХХІ ст.</p> <p>Історико-педагогічні студії західноукраїнських науковців кінця ХХ-го – початку ХХІ-го ст. як чинник утвердження національних наративів у сфері вищої освіти.</p> <p>Внесок учених Прикарпаття у пошуки змісту, форм і методів нової парадигми вищої освіти України на межі ХХ – ХХІ ст. (В. Кононенко, Р. Скульський, М. Стельмахович, Б. Ступарик та ін.).</p>		18, 42, 45	конспект лекції та відповідні джерела.		згідно з розкладом занять
<p><i>Тема 7. Сучасна парадигма національної вищої школи та її реалізація закладами вищої освіти західного регіону України.</i></p> <p>Організаційно-теоретичні засади функціонування національної системи вищої освіти у законодавчо-нормативних освітніх документах 2010-х рр. (закони України «Про вищу освіту», 2014 р., «Про освіту», 2017 р., Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки та ін.) і їхній вплив на утвердження нових підходів до організації та змісту освітнього процесу в ЗВО західних областей України.</p> <p>Провідні тенденції у розвитку вищої освіти західного регіону України як відображення загальнодержавних і світових високошкільних пріоритетів перших десятиліть ХХІ-го ст.</p> <p>Зміст, методи і форми міжнародного співробітництва закладів вищої освіти регіону.</p>	лекція	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 17, 20, 21, 23, 26, 32, 41, 22	2 Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела.		Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять

<p>Нові підходи до наукової та науково-педагогічної підготовки фахівців для вищої освіти у західноукраїнських ЗВО та способи їх реалізації.</p> <p>Основні напрями і зміст наукових досліджень учених-педагогів університетів західних областей України у 2000 – 2020 рр.</p>					
<p>Тема 1. Розвиток вищої освіти на західноукраїнських землях в умовах австрійської (австро-угорської) державності.</p>	пр.с. зан. (теоретична конференція)	11, 12, 19, 24, 38, 40, 43, 44, 46	4	Опрацювати конспект лекції, завдання для самост. роботи, відповідні джерела	Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 2. Внесок викладачів і випускників ЗВО Західної України кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. у розвиток різних галузей знань, національної освіти і педагогічної думки.</p>	пр. с. зан.	11, 12, 13, 15, 22, 24, 27а, 38, 43, 44	2	Опрацювати конспект лекції, завдання для самост. роботи, відповідні джерела	Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 3. Західноукраїнські студентські організації як чинники професійної підготовки та національного «освідомлення» академічної молоді.</p>	пр.с. зан.	5, 11, 12, 13, 27, 27а, 40, 43, 44	2	Опрацювати конспект лекції, завдання для самост. роботи, відповідні джерела	Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 4. Особливості й тенденції розвитку вищої освіти у західних областях України у 1940-х – 1980-х рр.</p>	пр.с. зан.	5, 8, 11, 13, 19, 36	2	Опрацювати конспект лекції, завдання для самост. роботи,	Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять

			відповідні джерела	
Тема 5. Становлення, розвиток і сучасний стан вищої освіти на Прикарпатті.	пр.с. зан.	8, 14, 36, 42	2 Опрацювати конспект лекції, завдання для самот. роботи, відповідні джерела	Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять
Тема 6. Сучасна вища педагогічна освіта західного регіону України у постатях її організаторів і репрезентантів.	пр.с. зан., підс. контроль знань (тести)	6, 8, 22, 36, 42	4 Опрацювати конспект лекції, завдання для самот. роботи, відповідні джерела	Упродовж першого семестру згідно з розкладом занять
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання курсу		Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт 8.3. «Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»).		
Вимоги до письмових робіт		Загальні 100 балів включають: 30 балів за роботу на практично-семінарських заняттях; 20 балів за самотійну роботу; 50 балів за підсумкове тестування.		
Семінарські заняття		Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань тем практично-семінарських занять. Друкований текст реферату чи наукового повідомлення відповідно до заданої тематики (максимальна кількість балів – 10). Письмові домашні роботи (4 варіанти) комбінованого типу (описові й тестові) для денної та заочної форм навчання за підсумками модуля №1 (максимальна кількість балів – 10).		
Умови допуску до підсумкового контролю		Оцінюються за п'ятибальною системою		
		Виконання усіх передбачених форм навчальної роботи, які підлягають поточному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу - 50.		

Підсумковий контроль	Форма контролю - залік
Форма здачі	Тести
7. Політика навчальної дисципліни	
<p>Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>	
8. Рекомендована література	
Базова	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Про вищу освіту. Закон України від 1.07.2014 № 1556 – VII/<i>Відомості Верховної Ради</i>. 2014. № 37 – 38. 2. Про освіту. Закон України від 5.09.2017р. / <i>Відомості Верховної Ради</i>. 2017. № 38-39. 3. Концепція розвитку педагогічної освіти: наказ МОН України від 16-го липня 2018-го року №776. 4. Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді...: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641. 5. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник. Київ: Либідь, 1998. 557 с. [Електр. ресурс] 6. Вища освіта в Україні: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя, С.М. Ніколаєнка. Київ : Знання, 2005. 327 с. 7. Вища освіта України і Болонський процес: навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. С. 318-341. 8. Вища педагогічна освіта України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Івано-Франківська область/ред. рада вид.: В. Г. Кремень (гол.). Київ: Знання України, 2010. 335 с. 9. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підручник. Київ: Центр навч. літ., 2006. 384 с. 10. Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи та шляхи структурного реформування вищої освіти України Київ: НТУУ «КПІ», 2006. 544 с. 11. Кравець В.П. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. Київ, 1994. 360 с. 12. Курляк І. Є. Українська гімназійна освіта у Галичині (1864 – 1918 рр.). Львів, 1997. 222 с. 13. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: навч. посіб. Київ: Знання, 2003. 450 с. 14. Майборода В.К. Вища педагогічна освіта в Україні: історія, досвід, уроки (1917 – 1985 рр.) Київ: Либідь, 1992. 196 с. 15. Нагачевська З. І. Педагогічна думка і просвітництво в жіночому русі Західної України (друга половина ХІХ ст. – 1939р.). Івано-Франківськ: видавець Третяк І. Я., 2007. 764 с. 16. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд [та ін.]. Київ : Знання, 2005. 399 с. 17. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Кондор, 2011. С. 30 – 100. 18. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2010. 456 с. 19. Хижняк Л. М. Університетська освіта: навч. посіб. Харків: Вид-во ХарРІНАДУ «Магістр», 2010. 192 с. 	
Допоміжна	
<ol style="list-style-type: none"> 20. Андрущенко В. Основні тенденції розвитку вищої освіти України на рубежі століть. <i>Вища освіта України</i>. 2001. № 1. С. 11 – 17. 21. Андрущенко В., Глярєвська І. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір. <i>Рідна школа</i>. 2012. № 12. С. 3 – 8. 22. Антологія педагогічної думки Східної Галичини та українського зарубіжжя ХХ-го ст.: навч. посіб./за ред. т. к. Завгородньої. Івано-Франківськ: Плай, 2008, 480 с. 	

23. Артемчук Г.І., Попович В.В., Січкаренко Г.Г. Вища школа України: реальність і тенденції розвитку. Київ: Ленвіт, 2004. 176 с.
24. Буковина, її минуле і сучасне/за ред. Д. Квітковського, Т. Бринзана, А. Жуковського. Париж – Філадельфія – Дітройт: Зелена Буковина, 1956. 965 с.
25. Вища освіта в Україні: нормативно-правове регулювання: у 3 томах / за ред. Степка М.Ф. Київ: Форум, 2007. 1758 с.
26. Вища освіта і Болонський процес: підручник / Г.Ф Пономарьова та ін. Харків: ХГПА, 2011. 304с.
27. Віднянський СВ. Культурно-освітня і наукова діяльність української еміграції в Чехо-Словаччині: Український вільний університет (1921-1945 рр.). Київ. 1994. 82 с.
- 27а. Джус О. Професійне становлення і виховання молоді у програмах українських студентських організацій держав Заходу (1900-ті – 1930-ті рр.). Збірник наукових праць Херсонського державного університету: Педагогічні науки . Херсон, 2019. Вип. LXXXVI. С. 22-28.
28. Гомоннай В. В. Антологія педагогічної думки Закарпаття (XIX – XX ст.). Ужгород: Закарпаття, 1992. 290 с.
29. Дмитриченко М.Ф., Хорошун Б.І. та ін. Вища освіта і Болонський процес Київ: Знання України, 2006. 440 с.
30. Ісаєвич Я.Д. Братства та їх роль в розвитку української культури 16 – 18 ст. Київ, 1966. 224с.
31. Козак Н.Л., Шоробура. І.М. Університетська освіта: навч. посіб. Львів: Новий світ – 2000, 2011. 180 с.
32. Мещанінов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: Миколаїв: Вид-во МДГУ, 2005. 460 с.
33. Микитась В.Л. Давньоукраїнські студенти і професори. Київ: Абрис, 1994. 288 с.
34. Мицько І.З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. Київ, 1990.
35. Нагачевська З. І., Джус О. В. Історія вищої освіти: навчально-методичний комплекс для студентів другого (магістерського) рівня. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 54 с.
36. Прикарпатський університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Плай, 2002. 226 с.
37. Тенішкевич О. І. Розвиток українського шкільництва на Буковині (XVIII – початок XX ст.). Чернівці: Рута, 2002. 520 с.
38. Радул О. Історія педагогіки України Х-го – XVII-го століть: персоналії. Київ: Видавництво Соломії Павличко «Основи, 2005. 238 с.
39. Сафонова Н. М., Циганок В. Є. Етапи та провідні напрями реформування вищої школи в Україні (90-ті рр. XX-го – початок XXI-го ст.). *Історичні записки*: зб. наук. праць. Київ. 2012. Вип. 12. С. 271-278.
40. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Львів: Афіша, 2001. 664 с.
41. Сікорський П.І. Кредитно-модульна технологія навчання: навч. посіб. Київ: Вид-во Європейського університету, 2004. 127 с.
42. Стельмахович М. Вибрані педагогічні твори у двох томах. Том №1. Коломия: Вік, 2011. 520 с.
43. Ступарик Б.М. Національна школа: Витоки, становлення. Київ: ІЗМН, 1998. 336 с.
44. Ступарик Б.М. Шкільництво Галичини (1772-1939). Івано-Франківськ, 1994. 240с.
45. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн./за ред. О. В. Сухомлинської. Київ. Либідь, 2005.
46. Цольнер Е. Історія Австрії/пер. з нім. Р. Дубасевич та ін. Львів: Літопись, 2001. 712 с.

Викладач

проф. кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

Нагачевська З.І.